

Stockholm den 9 juni 2022

R-2022/0812

Till Miljödepartementet

M2022/00802

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 12 april 2022 beretts tillfälle att yttra sig över EU-kommissionens förslag till förordning om ekodesign för hållbara produkter.

Sammanfattning

Förslaget härstammar från EU:s gröna giv (*The European Green Deal*) med målsättningen att uppnå nettonollutsläpp av växthusgaser 2050. EU-kommissionens förslag till förordning om ekodesign för hållbara produkter syftar primärt till att uppnå en klimatneutral, resurseffektiv och cirkulär ekonomi som minskar slöseri inom produktområdet. Förslaget är ambitiöst och innehåller en omfattande reglering som, tillsammans med den särskilda reglering Kommissionen ska genomföra, kommer att vara tillämplig på utvalda produktgrupper på den inre marknaden.

Förslaget ställer detaljerade krav på alla aktörer som hanterar en produkt från och med dess tillverkning till och med tillhandahållandet av produkten till slutlig brukare. Advokatsamfundet anser att regleringen av de olika aktörernas skyldigheter är svår att överblicka för de som träffas av dess tillämpning. Förslagets omfattning påverkar förutsebarheten för aktörerna i fråga om vilka överträdelser som sanktioneras. Advokatsamfundet bedömer därför att det finns ett behov av att i ett kommande regelverk om ekodesign i högre grad beakta förutsebarhetsaspekten, så att berörda

aktörer ges erforderlig möjlighet till anpassning av produktions- och försäljningsprocesser.

Advokatsamfundet anser vidare att (i) Kommissionen bör beakta om det finns befintlig självreglering inom en produktgrupp som kan utgöra ett alternativ till reglering med ekodesignkrav, (ii) Kommissionens arbete med att upprätta och uppdatera en prioriteringsplan behöver bli mer förutsebart, samt (iii) fler villkor behöver uppställas för medlemsländernas möjlighet att införa incitament för produkter som uppfyller ekodesignkraven bättre än andra i produktgruppen.

Synpunkter

Förslagets påverkan på befintlig EU-rättslig lagstiftning

Kommissionen förefaller ha beaktat att den föreslagna förordningen har ett brett tillämpningsområde och att den kommer att vara tillämplig samtidigt som annan EU-rättslig lagstiftning. Det är dock först när Kommissionen ska anta särskild reglering för produktgrupper enligt artikel 4 som problematiken med förhållandet till annan lagstiftning kommer att bli påtaglig. Det återstår därmed att se hur Kommissionen säkerställer att gällande EU-rättslig lagstiftning beaktas så att dubbelreglering undviks.

Advokatsamfundet bedömer att förslaget till förordning innehåller reglering som innebär att konflikt med annan EU-rättslig lagstiftning kan undvikas. Samfundet vill dock påpeka att detta måste beaktas även fortsatt vid Kommissionens arbete med antagande av särskild reglering för produktgrupper. Fokus bör därvid vara på gällande EU-lagstiftning som reglerar produkternas hållbarhet, informationskrav, prestationskrav, märkning m.m.

Kommissionens bemyndigande

Enligt artikel 4 i förslaget bemyndigas Kommissionen att anta särskild reglering avseende ekodesignkrav, bland annat prestations- och utformningskrav, för specifika produktgrupper. Vid antagandet av sådan reglering ska kraven utformas enligt artikel 5, 6 och 7 samt kapitel 3 i förordningsförslaget. Kommissionen ges även befogenhet att undanta specifika produktgrupper från prestandakrav och/eller informationskrav.

Advokatsamfundet föreslår att Kommissionens bemyndigande formuleras om för att följa övriga artiklars systematik. Det bör i stället anges att Kommissionen vid antagandet av ekodesignkrav ska upprätta dessa i enlighet med artikel 5, 6 och 7 samt

kapitel 3 i den utsträckning det är nödvändigt för den aktuella produktgruppen. Kommissionen bör alltså ges befogenhet att anpassa den särskilda regleringen för produktgruppen utefter vad som är nödvändigt för att uppnå syftet med förordningen, givet att regleringen överensstämmer med de krav som uppställs i artikel 5–8.

Branschernas självreglering/sedvänja

I artikel 18 i förslaget ges en möjlighet för aktörer på den inre marknaden att ge in underlag som styrker att en självreglering inom branschen ställer ekodesignkrav på produkter och dessa krav utgör ett acceptabelt alternativ till särskild reglering antagen av Kommissionen enligt artikel 4.

Advokatsamfundet anser att en korresponderande skyldighet bör uppställas för Kommissionen, dvs. att vid arbetet med att anta särskild reglering för en produktgrupp beakta om det finns någon självreglering som kan utgöra ett acceptabelt alternativ. Att beakta befintlig självreglering i processen med att anta särskild reglering beträffande en produktgrupp är enligt Advokatsamfundets mening inte särskilt betungande. Det är dessutom kostnadseffektivt för Kommissionen, aktörerna på marknaden och den inre marknaden om en befintlig självreglering kan accepteras. Det bidrar till att minsta möjliga åtgärd vidtas och att den inre marknaden inte hämmas av ny reglering att ta hänsyn till. Skyldigheten bör införas i artikel 4 i förslaget.

Kommissionens prioriteringsplan

Kommissionen ska upprätta en prioriteringsplan med en lista på de produkter för vilka Kommissionen avser att införa ekodesignkrav. Planen ska innehålla information om vilka egenskaper hos produkten som kommer att beaktas vid antagandet av regleringen. Planen ska gälla för minst en treårsperiod och omprövas regelbundet.

Advokatsamfundet anser att en treårsperiod inte ger aktörerna på inre marknaden tillräcklig tid för att förbereda och anpassa sig till ny reglering. Dessutom anser Advokatsamfundet att omprövning bör ske vid angivna tidsperioder och inte endast ange att detta ska ske ”regelbundet”. På så sätt kan aktörerna förutse när listan över produkter kan komma att ändras. Eftersom avtal mellan aktörer på den inre marknaden och avtal med aktörer i länder utanför EU ofta sträcker sig över längre tidsperioder måste förutsebarhet vad avser ändringar av planen prioriteras till skydd för aktörerna på den inre marknaden.

Medlemsländernas incitament för att belöna vissa produkter

Medlemsländerna ges möjlighet att införa incitament för produktgrupper som i den av Kommissionen beslutade särskilda regleringen har klassificerats utifrån något ekodesignkrav eller där en särskild bestämmelse tillåter det. Advokatsamfundet bedömer att incitamenten kan innebära oproportionerliga fördelar för vissa ekonomiska aktörer på marknaden. De aktörer som redan har en verksamhet som har börjat anpassa sig i en mer hållbar riktning kommer ha ett försprång och kan göra produkten tillgänglig eller på annat sätt hantera produkten på den inre marknaden utan större ändring av sin verksamhet. Att ge sådana aktörer ytterligare fördelar på marknaden genom incitament riskerar att påverka konkurrensen på marknaden på ett oproportionerligt sätt. Advokatsamfundet anser att det bör klargöras inom vilka ramar medlemsländerna kan införa incitament. Det bör tydliggöras att dessa ska användas för att aktörer ska sträva efter att deras produkter på ett bättre sätt uppfyller ekodesignkraven och inte för att gynna vissa aktörer. Det bör därför även finnas reglering om att incitamenten inte ska upphöra när syftet med incitamentet har uppnåtts.

Skyldigheter för aktörer på den inre marknaden

I kapitel 7 i förslaget till förordning ställs krav på de olika aktörerna på den inre marknaden. Artiklarna i kapitlet föreskriver samtliga ett stort antal skyldigheter för varje kategori av aktörer. Kraven är omfattande och kravbildningen svåra att överblicka. Advokatsamfundet anser att bestämmelserna i detta kapitel kommer att vara betungande för berörda aktörer. Dessutom kan en marknadsaktör anses tillhöra mer än en av de reglerade kategorierna av aktörer och således träffas av flera krav. Regelbördan beror på omfattningen av Kommissionens särskilda reglering för produktgrupperna och kan därför skilja sig mellan de olika produktgrupperna.

Advokatsamfundet anser att bestämmelserna bör utformas så att de säkerställer att skyldigheterna för aktörerna på marknaden blir förutsebara. Det är som nämnts tänkbart att de särskilda regleringarna som Kommissionen antar med stöd av artikel 4 innebär att tillämpligheten av bestämmelserna i kapitel 7 blir tydligare. Advokatsamfundet bedömer dock att det finns en risk att så inte blir fallet.

Sanktioner vid överträdelser av förordningen och kontroll av efterlevnad

Bestämmelsen om sanktioner vid överträdelse av förordningen ger medlemsländerna i uppdrag att införa de sanktioner som krävs för att förordningen ska efterlevas.

Advokatsamfundet anser dock, som nämnts ovan, att aktörernas skyldigheter på marknaden är svåra att överblicka, vilket gör tillämpningen av sanktionsbestämmelser svårförutsebar och därmed rättsosäker. Det kan ifrågasättas om sådana sanktionsbestämmelser är förenliga med legalitetsprincipen.

Advokatsamfundet noterar även att det kommer krävas betydande myndighetsresurser för att utöva tillsyn över marknaden i medlemsländerna. Det är ett omfattande arbete att tillse att ekodesignkraven uppfylls för varje produktgrupp på den inre marknaden och i varje medlemsland. Efterlevnaden av förordningen kommer att vara beroende av att dessa resurser tillskjuts ansvariga myndigheter och att myndigheterna informeras av aktörerna på marknaden om produkter som inte uppfyller tillämpliga ekodesignkrav. Det är också viktigt att samtliga medlemsländer inför sanktioner som är tillräckliga för att aktörerna ska följa förordningens bestämmelser. Om så inte sker finns det en betydande risk för att förordningen resulterar i en ojämn spelplan för aktörerna på den inre marknaden, vilket är motsatsen till vad Kommissionen vill åstadkomma med förslaget.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander